

Iwona Pawlas

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
iwona.pawlas@ue.katowice.pl

KRAJE GRUPY BRIC JAKO PARTNERZY HANDLOWI POLSKI

Streszczenie: Kraje BRIC, tj. Brazylia, Rosja, Indie oraz Chiny to podmioty gospodarki światowej, których rola i znaczenie w gospodarce światowej XXI w. dynamicznie rosną. Zaobserwować można zwłaszcza coraz większe zaangażowanie tych gospodarek w międzynarodowe przepływy towarowe. Celem artykułu jest analiza i ocena intensywności oraz znaczenia powiązań handlowych Polski z Brazylią, Rosją, Indiami oraz Chinami. Pokazano eksport Polski do krajów BRIC oraz import Polski z krajów BRIC na tle globalnych obrotów towarowych Polski. Scharakteryzowano strukturę towarową handlu Polski z Brazylią, Rosją, Indiami oraz Chinami. Badania prowadzono w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego. Analizowano okres od 2005 do 2013 r., tam, gdzie to było możliwe, uwzględniono także rok 2001.

Słowa kluczowe: handel zagraniczny, wymiana towarowa, Polska, Grupa BRIC.

Wprowadzenie

W 2001 r. J. O'Neill wyróżnił Brazylię, Rosję, Chiny oraz Indie jako najszybciej rozwijające się gospodarki świata i postawił tezę, że kraje BRIC staną się globalnymi gospodarczymi potęgami do 2050 r. [O'Neill, 2001]. Próbę sformalizowania współpracy państw BRIC podjęto już podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych w trakcie 61. Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 2006 r., natomiast w 2008 r. przedstawiciele państw BRIC zdecydowali o zainicjowaniu współpracy o charakterze czterostronnym [Gosh, 2013]. Zaobserwować można dynamiczny wzrost znaczenia krajów grupy BRIC w światowej gospodarce, w tym w międzynarodowych obrotach towarowych. W 2013 r. ich udział w światowym eksporcie dóbr był równy prawie 17,5%, natomiast w imporcie – około 16% [O'Neill, 2011; Purugganan, Jafri & Solon, 2014; Haibin, 2012; WTO, 2015].

Wiek XXI przyniósł także bardzo znaczący wzrost stopnia otwartości gospodarki Polski na świat, w tym intensyfikację jej handlowych powiązań międzynarodowych. Naturalną konsekwencją włączenia do struktur Unii Europejskiej jest koncentracja geograficzna relacji handlowych Polski na partnerach z tego ugrupowania [Pawlas, 2014]. Jednak w związku z rosnącym znaczeniem krajów Grupy BRIC w gospodarce światowej zasadne wydaje się zbadanie rozwoju ich powiązań handlowych z Polską. Celem przeprowadzonych badań była analiza i ocena skali, stopnia oraz struktury powiązań handlowych Polski z krajami grupy BRIC.

1. Skala powiązań handlowych między Polską i krajami grupy BRIC

Wszystkie kraje grupy BRIC są obecnie członkami WTO. Brazylia funkcjonuje w WTO od 1 stycznia 1995 r. (od 30 lipca 1948 r. była członkiem GATT). Indie przystąpiły do WTO także w styczniu 1995 r. (od 8 lipca 1948 r. prowadziły współpracę w ramach GATT). Chiny przystąpiły do WTO dopiero 11 grudnia 2001 r. Najmłodszym członkiem WTO spośród krajów grupy BRIC jest Rosja, która została włączona do Światowej Organizacji Handlu dopiero w sierpniu 2012 r., po 18 latach negocjacji [WTO, 2014; Kałmykowa, 2014].

Tabela 1. Eksport Polski do krajów BRIC na tle eksportu do świata (mln USD)

Kraj	2001	2005	2009	2010	2011	2012	2013
Świat	35367,1	89378,1	136641,3	159757,6	190247,5	184660,6	206138,0
Brazylia	88,7	133,6	200,3	368,1	376,1	478,3	578,7
Chiny	176,2	590,6	1469,6	1627,5	1860,9	1747,3	2119,7
Indie	b.d.	200,8	337,4	333,9	523,6	665,8	491,2
Rosja	1059,0	3961,0	5015,1	6617,9	8531,5	9889,5	10805,3
BRIC	b.d.	4716,7	7022,4	8947,6	11292,1	12780,9	13994,8

Źródło: GUS [2006]; GUS [2010]; GUS [2011]; GUS [2012]; GUS [2013]; GUS [2014]; Ministerstwo Gospodarki [2006]; Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej [2003] oraz obliczenia własne.

W tabelach 1 i 2 pokazano powiązania handlowe Polski z krajami BRIC na tle handlu Polski ze światem. W 2013 r. eksport Polski do czterech analizowanych krajów osiągnął wartość 14 mld USD, co stanowiło 6,8% globalnego eksportu Polski; w 2005 r. było to odpowiednio 4,9 mld USD i 4,8%. Trudno zatem mówić o wyraźnym wzroście znaczenia grupy BRIC jako rynku eksportowego dla polskich dóbr. Spośród krajów BRIC najważniejszym odbiorcą polskich towarów w całym badanym okresie była Rosja. W 2013 r. Polska wyeksportowała do tego kraju towary o wartości 10,8 mld USD, co odpowiadało 77,2% polskie-

go eksportu do krajów grupy BRIC i zarazem 5,2% globalnego eksportu Polski. W ostatnich latach wzrasta również aktywność polskich eksporterów na rynku chińskim. Promocji polskich towarów na rynku chińskim służą m.in. targi *China Expo Poland*, zaś w celu zwiększenia zainteresowania chińskim rynkiem wśród polskich eksporterów uruchomiono projekt *Go China* oraz powołano Centrum Współpracy Gospodarczej Polska-Chiny. Jednak nadal na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej prezentujemy się relatywnie słabo [Bratnicki, 2013; Kalwasiński, 2015].

Tabela 2. Import Polski z krajów BRIC na tle importu ze świata (mln USD)

Kraj	2001	2005	2009	2010	2011	2012	2013
Świat	49447,4	101538,8	149569,8	178062,9	212330,9	198463,4	208780,4
Brazylia	385,9	476,1	677,2	800,4	1024,1	894,9	922,2
Chiny	1594,9	5496,6	13914,4	16703,4	18386,4	17620,5	19446,9
Indie	b.d.	367,4	803,7	987,5	1354,4	1244,8	1465,2
Rosja	4422,0	8986,0	12834,4	18205,9	25534,5	27964,5	25265,2
BRIC	b.d.	15326,1	28229,7	36697,2	46299,4	47724,7	47099,5

Źródło: Ibidem.

Wartość polskiego importu z krajów BRIC kilkakrotnie przewyższa wartość polskich towarów eksportowanych na rynki BRIC. W 2013 r. wartość towarów zakupionych w krajach BRIC przekroczyła 47 mld USD, co stanowiło aż 22,6% globalnego importu Polski (w 2005 r. było to odpowiednio 15,3 mld USD i 15,1%). Rosja była najważniejszym partnerem handlowym Polski w imporcie spośród krajów BRIC. W analizowanym okresie wartość polskiego importu z Rosji zwiększyła się z 4,4 mld USD do 25,3 mld USD. W 2013 r. udział Rosji w globalnym imporcie Polski stanowił 12,1% (w latach 2001 i 2005 było to około 8,9%).

Drugim istotnym partnerem handlowym Polski spośród krajów grupy BRIC były Chiny; trzeba podkreślić stały, bardzo duży wzrost roli Chin jako dostawcy towarów do Polski. W 2001 r. wartość towarów importowanych przez Polskę z Chin to tylko 1,6 mld USD, co odpowiadało 3,2% polskiego importu w tym czasie. Natomiast w 2013 r. Polska zaimportowała z Chin towary o wartości 19,5 mld USD, co stanowiło 9,3% globalnego importu Polski [www 3].

Tabela 3. Saldo Polski w handlu z krajami BRIC (mln USD)

Kraj	2001	2005	2009	2010	2011	2012	2013
Świat	-14080,3	-12160,7	-12928,5	-18305,3	-22083,4	-13802,8	-2642,4
Brazylia	-297,2	-342,6	-476,9	-432,3	-647,9	-416,7	-343,5
Chiny	-1418,7	-4906,0	-12444,8	-15075,9	-16525,6	-15873,1	-17327,2
Indie	b.d.	-166,6	-466,3	-653,5	-830,8	-578,9	-973,9
Rosja	-3363,0	-5025,0	-7819,3	-11588,0	-17003,0	-18074,9	-14459,9
BRIC	b.d.	-10440,2	-21207,2	-27749,6	-35007,3	-34943,8	-33104,7

Źródło: Ibidem.

W badanym okresie Polska osiągała ujemne saldo w handlu zagranicznym. W 2011 r. poziom deficytu był największy i wynosił ponad 22 mld USD, z kolei najmniejszy deficyt odnotowano w 2013 r. – 2,6 mld USD. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 3, w dużej mierze deficyt w polskim handlu zagranicznym wynika z ujemnego salda w obrotach z krajami BRIC. Poziom deficytu Polski z tą grupą krajów był największy w latach 2011-2012, kiedy to oscylował w granicach 35 mld USD. Nawet w 2013 r. ujemne saldo w handlu Polski z krajami BRIC to aż minus 33,1 mld USD. O największym deficycie można mówić w relacjach Polski z Chinami oraz z Rosją.

2. Struktura towarowa handlu Polski z krajami grupy BRIC

Kraje grupy BRIC to grupa niejednorodna, zatem także struktura towarowa polskiej wymiany z tymi gospodarkami wykazuje duże zróżnicowanie. Do analizy struktury towarowej handlu Polski z krajami BRIC zastosowano klasyfikację SITC. Odpowiednie dane statystyczne zestawiono w tabelach 4-11. W polskim eksporcie do Brazylii przeważały maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy, których udział zwiększył się w badanym okresie z około 36% do ponad 44%. Jednocześnie odnotowano wzrost udziału paliw mineralnych, olejów, smarów o prawie dziesięć punktów procentowych (z niespełna 8% w 2005 r. do ponad 17% w 2013 r.). Eksport chemikaliów z Polski do Brazylii podlegał sporym wahaniom; udział tej sekcji wahał się od 13% do prawie 36%. Eksport towarów przemysłowych sklasyfikowanych według surowca (w tym mebli, odzieży, obuwia) stanowił kilkanaście procent polskiego eksportu do Brazylii; wyjątkiem był rok 2010, kiedy sekcja ta stanowiła prawie jedną czwartą (tabela 4).

Tabela 4. Struktura towarowa eksportu Polski do Brazylii (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	3,2	3,6	2,4	1,8	3,4	2,7
1	0,2	0,3	0,5	0,2	0,1	0,1
2	0,4	0,9	2,6	3,1	3,8	5,9
3	7,7	6,1	4,8	6,0	19,1	17,2
4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	35,9	16,4	19,0	27,5	18,2	13,5
6	11,8	10,9	24,4	13,8	9,2	11,2
7	35,9	53,8	39,9	38,7	41,1	44,4
8	4,9	8,0	6,4	8,9	5,1	5,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Opis sekcji SITC:

0 – Żywność i zwierzęta żywe

1 – Napoje i tytoń

2 – Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw

3 – Paliwa mineralne, oleje, smary

4 – Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne

5 – Chemikalia i produkty pokrewne

6 – Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca

7 – Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy

8 – Różne wyroby przemysłowe

Źródło: Ibidem.

Analizując strukturę towarową polskiego importu z Brazylii, trzeba wskazać na wyraźną dominację maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego. Sekcja ta odpowiadała za ponad jedną trzecią polskich zakupów na rynku brazylijskim (w 2009 r. jej udział osiągnął ponad 39%). Żywność i zwierzęta żywe stanowiły około jedną czwartą polskiego importu z Brazylii. Import napojów i tytoniu to kolejne kilkanaście procent polskiego importu z tego kraju. Dodatkowo należy podkreślić znaczący wzrost udziału chemikaliów i produktów pośrednich w polskim imporcie z Brazylii z 3,4% w 2005 r. do 11-14% w latach 2010-2013 (tabela 5).

Tabela 5. Struktura towarowa importu Polski z Brazylii (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	22,6	17,5	22,4	25,7	28,6	23,4
1	9,2	14,4	15,4	13,2	15,0	12,6
2	15,9	12,1	13,7	9,7	8,9	14,0
3	0,0	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1
4	1,8	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
5	3,5	4,7	11,0	12,4	14,0	11,6
6	12,6	9,4	7,2	5,0	5,6	5,1
7	33,1	39,1	27,6	31,9	26,4	31,8
8	1,3	2,4	2,5	1,8	1,4	1,4
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Ibidem.

Tabela 6. Struktura towarowa eksportu Polski do Chin (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	1,8	0,8	1,8	1,9	4,0	9,3
1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
2	8,9	7,4	5,3	4,9	7,4	7,2
3	0,6	0,7	0,8	0,5	0,0	0,8
4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	21,6	15,5	15,0	13,6	9,9	6,5
6	46,2	39,7	41,1	49,7	43,3	40,4
7	17,3	29,1	27,8	21,2	27,0	26,7
8	3,4	6,8	8,1	8,2	8,3	9,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Ibidem.

Wśród towarów eksportowanych z Polski na rynek chiński dominowały: towary przemysłowe sklasyfikowane według surowca (ich udział wahał się od 40% do 50%) oraz maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (udział tej sekcji wynosił 17% w 2005 r., w kolejnych latach oscylował w granicach 21%-29%). Niespełna 10% polskiego eksportu do Chin stanowiły surowce niejadalne z wyjątkiem paliw. W badanym okresie wyraźnie zmalało znaczenie chemikaliów wśród polskich towarów sprzedawanych na rynku chińskim (w 2001 r. ich udział w polskim eksporcie do Chin był równy ponad 21%, natomiast w roku 2013 było to zaledwie 6,5%). Do 2011 r. żywność z Polski stanowiła około 1-2% wartości wszystkich towarów eksportowanych do Chin. Natomiast w 2013 r. po raz pierwszy udział żywności i zwierząt żywych w polskim eksporcie na rynek chiński zbliżył się do 10%. Trudno jednak jednoznacznie stwierdzić, czy jest to początek nowej tendencji, czy też zjawisko jednostkowe (tabela 6).

Tabela 7. Struktura towarowa importu Polski z Chin (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,5
1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
2	1,9	1,5	1,3	1,4	1,1	0,8
3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	2,9	2,7	2,8	3,3	3,4	3,5
6	14,6	11,4	11,7	13,3	12,8	12,0
7	53,7	56,4	57,1	53,1	55,6	57,9
8	24,8	26,0	25,1	26,8	25,2	24,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Ibidem.

Polski import z Chin koncentrował się na trzech sekcjach towarowych, a mianowicie: Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (53%-58% całego importu z chińskiego rynku), Różne wyroby przemysłowe (około 25% importu z Chin) oraz Towary przemysłowe, sklasyfikowane według surowca (kilkanaście procent polskich zakupów na chińskim rynku). Łącznie te trzy sekcje SITC odpowiadały za ponad 90% polskiego importu z Chin (tabela 7).

Jak wynika z danych zaprezentowanych w tabeli 8, w polskim eksporcie do Indii największe znaczenie miały maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy. Udział tej sekcji stanowił około jedną trzecią eksportu Polski do Indii. W latach 2009-2013 około 10% polskiego eksportu do Indii stanowiły chemikalia i produkty pokrewne (w 2005 r. było to tylko 5%). Wyraźny wzrost znaczenia odnotowano w przypadku takich sekcji jak: Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw (zaledwie 2% w 2005 r., podczas gdy w latach 2011-2013 – 24-27%) oraz Paliwa mineralne, oleje, smary (od 0% do ponad 20%). Różne wyroby przemysłowe odpowiadały za około 5% polskiego eksportu do Indii (wyjątkiem był rok 2005, kiedy udział tej sekcji to aż 50%). Indie postrzegane są przez polskich eksporterów jako rynek perspektywiczny mimo wielu barier wejścia [www 2].

Tabela 8. Struktura towarowa eksportu Polski do Indii (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	0,3	1,3	3,6	1,4	0,7	0,9
1	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
2	2,2	4,1	15,8	25,4	27,6	24,3
3	0,0	21,1	5,7	6,2	14,8	9,5
4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	5,6	10,5	11,6	8,9	7,4	9,6
6	12,5	22,2	25,7	18,6	12,8	15,1
7	29,1	35,6	31,7	34,1	31,5	34,5
8	50,1	5,2	5,8	5,3	5,1	6,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Ibidem.

Tabela 9. Struktura towarowa importu Polski z Indii (%)

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	4,9	4,5	4,7	4,3	4,6	4,2
1	1,8	2,1	2,8	1,5	2,1	1,9
2	5,2	4,6	3,5	3,3	3,4	3,2
3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
4	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
5	16,4	13,7	14,7	20,9	26,9	30,0
6	35,0	27,2	28,2	26,3	24,0	24,3
7	10,1	13,6	16,2	16,9	16,3	14,4
8	26,5	34,3	29,7	26,7	22,6	21,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Ibidem.

Polski import z Indii koncentrował się na czterech sekcjach SITC: Chemikalia i produkty pośrednie (wzrost udziału tej sekcji w badanym okresie z około 15% do 30%), Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca, w tym przede wszystkim tekstylia i odzież (w 2001 r. sekcja ta odpowiadała za prawie 35% importu z Indii, w 2013 r. jej udział w polskim imporcie z Indii był równy 24%), Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (wzrost udziału tej sekcji z 10% do około 16%) oraz Różne wyroby przemysłowe (ich udział przekraczał 34% w 2009 r., w latach 2012-2013 – było to około 22%). Wymienione cztery sekcje odpowiadały za około 90% polskiego importu z Indii [www 2].

Tabela 10. Struktura towarowa eksportu Polski do Rosji

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	10,9	14,8	14,2	12,3	13,0	14,5
1	0,4	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
2	0,5	0,8	0,8	0,7	0,6	0,7
3	0,2	0,7	0,9	0,4	1,5	1,0
4	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
5	17,4	19,5	18,1	15,0	14,5	15,4
6	26,9	22,8	20,8	19,6	18,4	17,6
7	28,7	27,4	32,3	39,0	38,9	37,1
8	15,0	13,7	12,6	12,6	12,8	13,2
9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

9 – Towary niesklasyfikowane w SITC

Źródło: Ibidem.

Polski eksport do Rosji koncentrował się na pięciu sekcjach SITC: Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy, Chemikalia i produkty pokrewne, Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie według surowca, Różne wyroby przemysłowe oraz Żywność i zwierzęta żywe. Nastąpiło wyraźne zwiększenie znaczenia maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego w polskim eksporcie do Rosji (z około 29% do 37%-39%). Chemikalia i produkty pokrewne odpowiadały za blisko 20% sprzedaży na rosyjskim rynku do 2010 r., natomiast w latach 2011-2013 ich udział zmniejszył się do około 15%. Zaznaczył się także stopniowy spadek znaczenia towarów przemysłowych sklasyfikowanych według surowca, których udział w 2005 r. był równy 27%, zaś w 2013 r. wynosił nieco ponad 17%. Jednocześnie nastąpiło zwiększenie znaczenia żywności i zwierząt żywych w polskim eksporcie do Rosji (z 10% do 15%). Poważnym problemem ostatnich lat w stosunkach polsko-rosyjskich było powtarzające się embargo wprowadzane przez Rosję na część polskich produktów [www 1; www 4].

Tabela 11. Struktura towarowa importu Polski z Rosji

Sekcja SITC	2005	2009	2010	2011	2012	2013
0	0,46	0,27	0,27	0,26	0,24	0,34
1	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
2	3,11	1,52	1,69	1,90	2,04	2,11
3	73,59	69,90	72,45	73,10	73,58	73,90
4	0,00	0,09	0,03	0,04	0,02	0,03
5	2,78	2,49	2,80	2,52	3,03	3,82
6	4,37	2,79	3,39	3,31	2,87	2,90
7	0,84	0,70	0,86	1,79	1,47	0,99
8	0,14	0,15	0,11	0,12	0,10	0,10
9	0,00	22,06	18,38	16,94	16,65	15,81
Ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

9 – Towary niesklasyfikowane w SITC

Źródło: Ibidem.

Analizując strukturę towarową polskiego importu z Rosji, trzeba wskazać na jego koncentrację na paliwach mineralnych, olejach, smarach. Udział tej sekcji to prawie 75% [Kubik, 2014; Kaliski, Nagy, Rychlicki, Siemek, Szurlej, 2010].

Podsumowanie

Przeprowadzone badania i analizy pozwalają stwierdzić, że na początku XXI w. wyraźnie wzrosło znaczenie krajów BRIC jako dostawców towarów na polski rynek. Zdecydowanie mniejszą intensywnością cechuje się eksport polskich towarów na rynki krajów BRIC (nadal głównym odbiorcą polskich dóbr pozostają bowiem kraje Unii Europejskiej). Wśród krajów BRIC uwagę zwraca zwłaszcza pozycja Rosji oraz Chin. Ze względu na potencjał rozwojowy krajów BRIC (a także w związku z utrzymującymi się wewnętrznymi problemami Unii Europejskiej) postulować należy zwiększenie aktywności polskich eksporterów na ich terenie, mimo różnorodnych barier i utrudnień w dostępie do rynków BRIC. Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy to ważny obszar specjalizacji eksportowej Polski zarówno w ujęciu globalnym, jak i – częściowo – również na rynkach BRIC; być może właśnie w tym kierunku powinna zmierzać dalsza promocja polskiego eksportu w badanych krajach. Każdy z rynków BRIC charakteryzuje się jednak odmienną specyfiką, należy zatem stosować indywidualnie opracowane strategie wejścia [NK, 2013].

Literatura

- Bratnicki J. (2013), *Chińska szansa Polski*, „Rzeczpospolita”, 20.02.2013, <http://www.ekonomia.rp.pl/artukul/982854.html?p=1> (dostęp: 1.07.2015).
- Gosh J. (2013), *The Global Chessboard and the Role of the BRICS: Brazil, Russia, India, China, South Africa*, „Third World Resurgence”, No. 274, 1st June.
- GUS (2006), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2006*, GUS, Warszawa.
- GUS (2010), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2010*, GUS, Warszawa.
- GUS (2011), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2011*, GUS, Warszawa.
- GUS (2012), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2012*, GUS, Warszawa.
- GUS (2013), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2013*, GUS, Warszawa.
- GUS (2014), *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego 2014*, GUS, Warszawa.
- Haibin N. (2012), *BRICS in Global Governance. A Progressive Force?*, Friedrich Ebert Stiftung, New York.
- Kaliski M., Nagy S., Rychlicki S., Siemek J., Szurlej A. (2010), *Gaz ziemny w Polsce – wydobycie, zużycie i import do 2030 roku*, „Górnictwo i Geologia”, Zeszyt 3, Tom 5.
- Kalwasiński M. (2015), *Polski eksport do Chin szybuje, ale wciąż na tle UE wypadamy fatalnie*, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Polski-eksport-do-Chin-szybuje-ale-wciaz-na-tle-UE-wypadamy-fatalnie-3278288,2.html> (dostęp: 8.07.2015).
- Kałmykowa S. (2014), *Rosja w WTO: Pierwsze podsumowania*, http://polish.ruvr.ru/2013_07_18/Rosja-w-WTO-pierwsze-podsumowania/ (dostęp: 28.12.2014).
- Kubik A., (2014), *Europa i Polska mocno uzależnione od gazu i ropy z Rosji*, „Gazeta Wyborcza”, Nr 149/28 z 24 marca.
- Ministerstwo Gospodarki (2006), *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski w 2005 roku*, Ministerstwo Gospodarki. Departament Analiz i Prognoz, Warszawa.
- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (2003), *Polska 2003. Raport o stanie handlu zagranicznego*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- NK (2013), *Dlaczego nasze produkty nie mają szans na rynkach BRIC?* http://forsal.pl/artykuly/676279,dlaczego_nasze_produkty_nie_maja_szans_na_rynkach_bric.html (dostęp: 2.07.2015).
- O'Neill J. (2001), *Building Better Global Economic BRICs*. Goldman Sachs, „Global Economics Paper” No. 66, 30th November.
- O'Neill J. (2011), *The Growth Map – Economic Opportunity in the BRICs and Beyond*, Portfolio Penguin, London 2011
- Pawlas I. (2014), *Rozwój polskiej gospodarki na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej w okresie niestabilności w gospodarce światowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.
- Purugganan J., Jafri A., Solon P. (2014), *BRICS A Global Trade Power in a Multi-Polar World*, Shifting Power – Critical Perspectives on Emerging Economies „TNI Working Papers” September.

- WTO (2014), *Understanding the WTO: Members and Observers*, http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm (dostęp: 15.12.2014).
- WTO (2015), <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=BR%2cCN%2cIN%2cRU%2cPL> (dostęp: 20.06.2015).
- [www 1] *KE kontra Rosja: Embargo na polską wieprzowinę utrzymane?* <http://wiadomosci.dziennik.pl/swiat/artykuly/451638,ke-kontra-rosja-embargo-na-polska-wieprzowine-utrzymane.html?gclid=COyNxMmx-sICFfQatAodalYAkA> (dostęp: 21.02.2014).
- [www 2] *Przegląd stanu współpracy gospodarczej Polska-Indie*, https://newdelhi.trade.gov.pl/pl/Indiewpigulce/article/detail,2616,Przegląd_stanu_wspolpracy_gospodarczej_Polska_Indie.html (dostęp: 4.01.2015).
- [www 3] *Remarks by Mr. Zhang Lirong, Chargé d'Affaires of the Chinese Mission to the EU, on the European Parliament Conference "Go China" as a European Strategy 2013/03/07*, <http://www.chinamission.be/eng/mrt/t1019402.htm> (dostęp: 2.07.2015).
- [www 4] *Rosyjska prasa: Rosja nie da rady zastąpić produktów z embarga*, <http://www.forbes.pl/rosyjska-prasa-rosja-nie-da-rady-zastapic-produktow-z-embarga,artykuly,184524,1,1.html> (dostęp: 14.10.2014).

BRIC COUNTRIES AS POLAND'S TRADE PARTNERS

Summary: BRIC group consists of Brazil, Russia, India and China. The role and position of the above mentioned economies has been growing since the beginning of the 21st century. One can observe significant increase in their engagement in international merchandise trade. An attempt was made in the paper to analyse and evaluate Poland's trade relations with Brazil, Russia, India and China. Both Polish-BRIC exports and imports were shown against the background of total Poland's merchandise trade with the world. Commodity pattern of Poland's trade with Brazil, Russia, India and China was presented. Central Statistical Office data were used for the research. The analysis was undertaken for the period 2005-2013; in some cases the year 2001 was also included in the analysis.

Keywords: foreign trade, merchandise trade, Poland, BRIC.